

Opr. 9.07. 1985 r.
na podstawie
II. relacji J. Klamana - kolegi
i partyzanta z oddziału
"Szyszki"

Chojnice.
part. JOL Gr. P-AK
ps. „Władzia” NN
K: 271/271 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — "Władzia" MN

T: K: 27/271 Pom

Chojnice Tow Gr. P.

- AK

I. Materiały dokumentacyjne

I/1 – relacja własna k. 1 s. 1

I/2 – dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora —

I/3 – Inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację k. 1 s. 1

III. Inne materiały (zebrane przez „relatora”): —

III/1 – dot. rodziny relatora —

III/2 – dot. ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 – dot. ogólnie okresu okupacji (1939–1945) —

III/4 – dot. ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 – Inne... —

IV. Korespondencja —

.....
.....
.....
.....

V. Wypisy ze źródeł [tzw.: „nazwiskowe karty informacyjne”] k. 6

VI. Fotografia brak

1/1. Delaja

1. Delaja Jane Klomane o
"Wladzi" (UW) - data wplywu
14.10.1977, napis oryg. k. 1 s.1

Jan Kłaman
ul. Długa 94,
89-653 Karsin,
woj. gdańskie.

ARCHIWUM
Biłogaj Zawackiej
poc. 271 Pom 1
data wpływu 19 X 77

Poniżej podaję pewne dane o „Władzi”, partyzantce poległej w walce z patrolem SS w Przytarni, w dniu 28 grudnia 1944 r.

„Władzia” urodzona w 1922 r. we Lwowie. Ojciec jej, porucznik i uczestnik wojny z Niemcami we wrześniu 1939 r. został zamordowany w 1941 roku przy wkroczeniu hitlerowców do Lwowa. Władzia została wywieziona na przymusowe roboty do Chojniczek, koło Chojnic. Przydzielono ją do kowala, Niemca, który posiadał sklep. Władzia niejednokrotnie zastępowała swoją szefową w sklepie. W maju 1944 r. podała jeńcom wojennym papierosy. Zauważył to jej szef, który oddał ją w ręce żandarmerii. Została wtrącona do więzienia w Chojnicach. W dniu 15 lipca 1944 r. była zatrudniona przy wrywaniu chwastów z koksagisu wraz z innymi więźniarkami, niedaleko od szosy, na 3-cim kilometrze od Chojnic w kier. pod Lichnowy. W porze obiadowej przywieziono więźniarkom posiłek. Po zjedzeniu obiadu strażniczka poleciła Władzi i Wikci Sawickiej, / obecnie zamieszkałej: Przytarnia wyb. 89-654 Wiele / wymyć kocioł w pobliskim jezioru. Gdy były przy wodzie zauważyły, że strażniczka hitlerowska ich nie widzi, gdyż widok zasłaniają krzaki. Uciekły. W dniu 17 lipca zgłosiły się do mojej grupy, w Oddziale „Szyszki” w Gryfie Pomorskim. Brała udział w wyszkoleniu bojowym, strzeleckim, w rzucie granatem, terenoznastwie. Postępy czyniła bardzo dobrze 27 sierpnia 1944 r. brała udział w potyczce z patrolem SS w lesie pomiędzy m. Raduń a Główczewice. W listopadzie do mojej grupy doszli dwaj Francuzi: 1 syn rolnika z Amiens / miał pseudo Amię /. Drugi syn weterynarza z Grenoble, miał pseudonim Grenoble. W grudniu, na skutek częstych przeczesywań lasów przez jagdkomando, ulokowaliśmy się w bunkrach w małych grupach. Władzia zajęła bunkier razem z Francuzami, pom. jez. Godki a Piaseczno. W krytycznym dniu 28 grudnia 1944 r. udali się wczesnym rankiem po żywność do m. Przytarnia. Tam trafili na patrol SS. Władzia celnymi strzałami unieszkodliwiła 2 SS-manów. Sama otrzymała 2 strzały w okolicę klatki piersiowej. Pochyliła się na płot gospodarza Lidki w Przytarni. Skonała. Gospodarz Spiczka zawiózł jej zwłoki do Wiele - Abisynii. Więźniowie zakopali ją w tym samym dniu, t.j. 28.12.1944 r. Ekshumowana 5 listopada 1945 r. Pochowana na wspólnej mogile na cmentarzu w Wielu, obok dwóch Francuzów, którzy polegli w potyczce, w dniu 30 grudnia 1944 roku.

Kłaman Jan.

II. Materiały uzupełniające
relacje: "Władzia" (M.M)

1. Nota biograficzna, [w:] Słownik
uczestników walki o niepodległość
Polski 1939-1945, P.W., Warszawa 1988,
s. 429, kserokop. k. 1 s. 1

1

owstania Warszawskiego na Żoliboli z nią razem matka

ZULA, „Kasia” (12 ątku Jeszew w pow. rzechowskich, zam. w szkole klasztornej n. Królowej Jadwigi i młodszą maturo, 1937- ztałcającym w Neu- rócica do Jeszewa; zięlniarka w szpi- dłona do Gen. Gu- ; w konsp. na prze- id. ZWZ-AK, dzia- rietniu 1942 rozpo-

Okregu Warszaw- wiązywanie kontak- zyskiwanie od nich wiadomości; z Brandenburgii jej ca, utrzymującego , gestapo berlińskie w jej mieszkaniu, córki wywiadu AK; mi Marią Kacprzy- dzona na Pawiaku, cha, wywieziona do inową, Wandą Pa- X 1942 osadzona xanderplatz, 11 II it; w śledztwie i na m przyznała się do yrokiem tego sądu iu 1943 wywieziona k został wykonany i się po niej niemal zięnienia, wydanych

2, s. 340; 278, s. 262, 530. 6; 719; 1329; rel. Barbary

zob. Taytelbaum

d. Marcinkowska, po 20 I 1945), ur. im, c. Teofila i Ewy ucy, żona lekarza, alu pow., w konsp. zej. AK Brodnica go w licznej grupie o w więzieniu; od icy WSK w Komen- n sanitarnym, szko- w terenie punkty rodki opatrunkowe ystali z nich żołnie- zpoznawczego WP

I. Wiatowska

M. Wocalewska

„Pomorze”; wykrycie przez Jagdkommando zapasu leków w domu Joanny Bekterowej (zob.) w Pokrzydowie i działalność agenta gestapo w szeregach AK spowodowały liczne aresztowania; I. W. zatrzymana w końcu grudnia 1944, więziona w Brodnicy i Bydgoszczy zaginęła w „marszu śmierci”, podczas ewakuacji bydgoskiego więzienia przed zbliżającym się frontem, razem z członkiniami WSK: Stefanią Bekterówną, Wandą Cybulską, Jadwigą Cyrklafówną, Haliną Gacanką, Adelajdą Górczewską, Mirosławą Karbowską, Martą Kosmalową, Franciszką Ozimnową (wszystkie zob.). 108; 264, s. 380.

WLAŻLAK ANTONINA (?-okup.), aresztowana w Lublinie za przechowywanie broni; ranna w masowej egzekucji, zepchnięta z trupami do wykopanego dołu, po odzyskaniu przytomności wydostała się z niego, dojrzała do ludzi, którzy ją opatrzyli i przygotowali furmankę dla wywiezienia jej na wieś; wskutek donosu o jej uratowaniu się została dobita przez przybyłe gestapo. 123, sygn. III/22/30.

„WŁADZIA” NN (1922-28 XII 1944), ur. i zam. we Lwowie, c. por. WP, zamordowanego w czerwcu 1941; w czasie okupacji wywieziona na przymusowe roboty do Chojniczek k. Chojnic, aresztowana w maju 1944 za podanie papierosa jeńcowi angielskiemu, jako więźniarka skierowana na roboty w polu, skąd 17 VIII 1944 uciekła do partyz. oddziału AK „Szyszki” w Borach Tucholskich; tam weszła w skład grupy Jana Klamana, przeszła wyszkolenie bojowe, 27 VIII 1944 walczyła k. Główczenia w potyczce grupy z oddziałem SS; wysłana w grudniu t.r. z 2 partyzantami po żywność natknęła się na patrol SS, broniąc się postrzeliła 2 esesmanów, sama jednak poległa; pochowana w zbiorowej mogile partyzantów w Wielu w pow. chojnickim. 106; rel. J. Szalewskiego.

WŁODARCZYK ZOFIA, „Zosia” (?-VIII lub IX 1944), zam. w Warszawie; w Powstaniu Warszawskim łączniczka batalionu „Chrobry I” zgrup. AK „Sosna”, przeprowadzała oddziały kanałami, poległa w nie ustalonych okolicznościach; pochowana na Cmentarzu Wojskowym Powązki, kw. B-8. 24; 148.

WŁODARKIEWICZOWA JADWIGA z d. Trąmpeżyńska (8 XI 1875-30 IX 1943), matka płk. Jana Włodarkiewicza, założyciela organizacji Tajna Armia Polska (TAP), potem komendanta „Wachlarza” AK; pisarka i tłumaczka dzieł religijnych, działaczka społ. i konsp.; aresztowana 18 VII 1942 razem z drugim synem, Józefem, również żołnierzem TAP, później „Wachlarza”, rozstrzelanym 7 V 1943 w bramie domu przy ul. Dzielnej 21; po ciężkich przesłuchaniach w gestapo, osadzona na Pawiaku, rozstrzelana w ruinach getta. 235, s. 278; 236, s. 445; 272, s. 378; 278, s. 241, 319, 354; 391, s. 310; 542, s. 586; 582, s. 336; 1441.

WŁODARZOWA EUGENIA (?-2 XI 1939), z Warszawy, wdowa; aresztowana, osadzona na Pawiaku i wyrokiem polowego sądu wojennego skazana na śmierć razem z Elżbietą Zahorską (zob.) za „zamach na żołnierza niemieckiego względnie sabotaż, tzn. zrywanie plakatów” (dot. hitlerowskiego plakatu propagandowego: „Anglio! Twoje dzieło!”); rozstrzelana wraz z E. Zahorską w pierwszej ujawnionej egzekucji więźniów Pawiaka. 235, s. 46; 236, s. 80; 253, s. 332, 437; 278, s. 37; 542, s. 586; 807; 1260; 1263.

WŁOSEK MARIANNA (28 V 1866-4 VI 1943), aresztowana na podstawie listy obejmującej nazwiska członków i sympatyków Polskiej Wojskowej Organizacji Rewolucyjnej (PWOR) w Miechowskiem, rozstrzelana. 1105, s. 186, przyp. 30.

WNUK AGNIESZKA (?-25 IX 1939), salowa Szpitala Dzieciątka Jezus w Warszawie; zginęła w czasie działań wojennych w zbombardowanym pawilonie szpitalnym wraz z innymi salowymi: Heleną Jamroz, Kazimierą Kuligowską i Zofią Przybysz (wszystkie zob.) oraz grupą pielęgniarek szarytek (zob. Krystyna Kisielewska). 253, s. 246.

WOCALEWSKA MARIA (29 IV 1885-żag. 4 VIII 1944), ur. w Łodzi, zam. w Warszawie; nauczycielka. hm. Rzeczypospolitej, 1918-1939 instruktorka do spraw harcerskich w Min. Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, 1920-23 Naczelniczka Harcererek, przez wiele lat kierowniczka kursów harcerskich dla nauczycielek; w czasie okupacji kierowała Domem Dziecka RGO w Skolimowie, w konsp. czł. Komendy Pogotowia Harcererek; w dniu wybuchu Powstania Warszawskiego znajdowała się w tymczasowej siedzibie Komendy przy ul. 6 Sierpnia 16, uprowadzona stamtąd przez Niemców z 3 instruktorkami: phm. Marią Burkówną, hm. Ireną Riessówną i swoją siostrą hm. Jadwigą Szletyńską (wszystkie zob.), zaginęły w nieznanych okolicznościach. 318, s. 28, 30, 53, 104, 197, 305, 459, 475, 495; 319; 391; 1120; 1189.

WODECKA HELENA (n.o.) zob. Szalbut Anna.
WODECKA MARIA (1880-4 V 1943), mieszkanka wsi Łany Średnie w pow. olkuskim, matka 2 synów i córki - partyzantów GL; w 1941 ukrywała zbiegłego z transportu radzieckiego oficera Nikolaja Sługaczowa („Tadek Ruski”); rozstrzelana przez

Słownik młodszych walczy o niepodległość Polski 1939-1945, Płoc, Warszawa 1988

T: K-271/271 Pom. Chojnice

"Władzia" NN

7. Karty informacyjne
k. 6

111

271/Pom

1

"Władzia" 111 | 1932 + 28 XI 44/, m. Łódź
 ojciec pomocnik zamordowany 1941 w Łódzi
 Władzia wywieziona na przymusowe roboty do Niemiec w Chojnie-
 Kach K. Chojnis. Wzrost 174 z powodu palenicy
 języcowi anguilitycznym. Wpisała jako wyznawca do roboty
 w polu w mieście do partyzantki "Syrsk" [oddział najpóźniej
 "grupa" potem PK]. Pierwsza wyjechała w maju z Łódzkiem wy-
 -mieściem, 27 VIII wzięta do niewoli z patrolami SS
 jako oficerka, 28 XI 44 wydana z 2 partyzantami po 3 go-
 -noscie trafiła na patrol SS. Władzia celnymi strzałami
 zniszczyła 2 SS-maniów. Same otrzymana 2 strzały
 w pierś - rękawice. Została zawiązana do więzienia
 Etchmowane 5 XI 45 pochowana z innymi polepionymi partyzan-
 tami w Wiercu.

17 VIII 44

Archiwum Z. Zawackiej pas 271 Pom

- ul. 7. Kramarska 89-653 Karsin ul. Długa 94
 d.ka grupy oddziału "Syrsk"

1. 2. 271 Pam 3. HK, part. Elegance 2

4. + M M Władzia 5.

6. Władzia 7.

8. 9. 1922 Lwów

10. 11. awant. V 1944
wójna - strażnik Elegance
poległa w walce 28 XII 44
w Przeworsku w potyczce
z SS.

12. - met. Jan a Klamensse, dczy oddr. Stryki
- wg. tablicy pamiątkowej w Wiechu - Alisynii straconej
K 509/18980 X. II. 1945 r.

5. 21. 2. 81

Pomorsze

partyzantka

3

+ N.N.

Nazwisko i imię

Nazwisko panięskie

"Władzia"

Pseudonimy

Nazwiska okupacyjne

Imiona rodz. nazwis. matki Data i miejs. urodz.

1944 por Wiele obw. Chojnice

Adres obecny

Data i miejs. śmierci

Zródła i zapisy biograficzne:

J. Szalewski ^{sołd.} Wiek. usfu c.

Pelegta w oddzie z Sandomanin i SS. port. Wiele w 1944r

obw. Chojnice

sm

5.21.2.8,

Pomorze

Chojnice
partyzantka 4

+ N.N.

„Władzia”

+ 1944 pow. Wiele pow.
Chojnice

A. J. Szalewski „Soból” relacje ustne z lutego 1977r. w Bydgoszczy

Chojnice

"Władzia" (NN)

Chojmie
JOW Głgł P
AKij

- pochodzicie z Lwowa i prawosława w buferze na dworcu (Czersti!)
- aresztowane przez gestapo pod zarzutem dostarczania jeńcom angielskim papierosów
- uwięziona z posterunkiem żandarmerii w Czerstwi w czasie akcji odbicia Żalibow-
skiego i Rogali zony. przez Jena Klemona
- wstępna do oddziału partyzanckiego,
- zginęła w Przejarni w czasie potyczki oddziału z Niemcami; partyzanci wrócili z wyprawą po żywność.

zob: relacja H. Os. M-471/1042 Jena Klemona,
k. VI 199 Franciszek Bielawski z 1/1 = Choj.

„Władzia”

Chejnie
part. 6

Rozem z Francuzami (Grenoble i
„Amiens”) po miesiąc z obozu, może
w Dziemiandach, ukrywał się w bunkrze
w lesie za Puytanie, który przypadkowo
zobaczyli Niemcy, zginęła w strzelaninie,
które się rozpoczęła - 7.01.1945r.; spoczywa
na cmentarzu w Wieldu.

zob: T: M-749/1426 Fr. Kozłowski, w. 11/3 i

22.1.09 1V/2 - notatka z 20.XII.2000r.

ARCHIWUM

Elżbiety Zawackiej

poz.

274 Pom

data wpływu

8 1977

Oprac. J.M. 3. VII. 85.
na podst.

II. rel. J. Klamanca - Kolegi
i partyzanta z oddziałem
"Srepski"

Chojnice

+ M.M. 'Władzia'

NW. „Władzia”

